

การเมืองว่าด้วยคลิป: พื้นที่ส่วนตัว/สาธารณะ

บันทึกจากการเสวนาเรื่องสภาวะและเสรีภาพของสื่อออนไลน์ ก่อนการดูคลิปวิดีโอจากอินเทอร์เน็ตร่วมกัน ในงาน *Clip Kino Bangkok: Talk and Screening* ร่วมเสวนาโดย ปราบต์ บุญปาน (มติชนออนไลน์), มานะ ตรียาภิวัดน์ (สาขาวิชาวารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย), และ วันรึก สุวรรณวัฒนา (คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์) ดำเนินรายการโดย ทวีพร คุ่มเมธา (เครือข่ายพลเมืองเน็ต) เสาร์ที่ 18 ธันวาคม 2553 16:30-18:00 น. ณ The Reading Room สีสลม 19 จัดโดยคลิปปิโนะและเครือข่ายพลเมืองเน็ต ส่วนหนึ่งของงานเน็ตติเช่นมาราธอน สนับสนุนโดยมูลนิธิไฮนริค เบิลล์ บันทึกการเสวนาโดย อนรรฆ พิทักษ์ธานิน

ทวีพร คุ่มเมธา : ประเด็นที่จะคุยกันวันนี้ เป็นประเด็นที่เป็นข่าวกันพอสมควรในช่วงเวลานี้ จากทั้งในกรณีของวิกิลีกส์ (WikiLeaks) หรือคลิปในการเมืองไทย ซึ่งนำมาสู่ประเด็นหรือคำถามว่า สิ่งที่เป็นส่วนตัว (Private) กับสาธารณะ (Public) คืออะไร และมีความแตกต่างกันอย่างไร ก่อนอื่นเราจะมาขอความคิดเห็นต่อคำว่าส่วนตัวและสาธารณะจากผู้ร่วมพูดคุยวันนี้ก่อน

วันรึก สุวรรณวัฒนา : ประเด็นไม่ได้อยู่ที่ว่าทั้งสองคำมีความหมายว่าอะไร ? มากเท่ากับเส้นแบ่งขอบเขตที่เป็นประเด็นปัญหามากกว่า เรานิยามสิ่งหนึ่งให้เป็นคู่ตรงข้ามของอีกสิ่งหนึ่ง เราจะนิยามเส้นแบ่งว่ามันคืออะไร ซึ่ง ณ เวลานี้คิดว่ามันเริ่มพร่ามัวขึ้น อย่างในกรณีของดาราหรือบุคคลสาธารณะมันค่อนข้างยากกว่าอะไรคือพื้นที่ส่วนตัวหรือพื้นที่สาธารณะ หรือในกรณีเฟซบุ๊ก (Facebook) ที่เส้นแบ่งมันพร่ามัว มันมีพื้นที่ทับซ้อนกันพอสมควรระหว่างความเป็นส่วนตัวและความเป็นสาธารณะ ปัญหาอีกประการหนึ่ง คือ การที่เราพูดถึงว่าเรื่องนี้เป็นประเด็นสาธารณะมากขึ้นเลยสงสัยว่ามากขึ้นในแง่ไหน และทำไมเราถึงคิดว่ามันมากขึ้น

มานะ ตรียาภิวัดน์ : ถ้าเรามองเรื่องส่วนตัวหรือเรื่องสาธารณะ อดีตค่อนข้างแบ่งง่ายโดยเฉพาะสังคมเมืองในความเป็นส่วนตัวและสาธารณะ สังคมชนบทอาจต่างจากสังคมเมืองเพราะทุกคนรู้จักกันเกือบหมดจึงอาจไม่มีเรื่องส่วนตัวเท่าใดนัก อีกประเด็นคือเรายังไปข้องเกี่ยวในเรื่องของดารา ที่เรามักคิดว่าเราไปยุ่งเรื่องเขาได้ แต่เรื่องของเราเองเป็นเรื่องส่วนตัว เรามักไม่ยอมให้คนอื่นหรือสาธารณะเข้ามายุ่ง

โซเชียลมีเดีย (Social Media; สื่อทางสังคม) มีความทับซ้อนพอสมควร ว่าเรื่องส่วนตัวหรือสาธารณะคืออะไร บางสิ่งเราอาจอยากนำเสนอสำหรับคนไม่กี่คน แต่บางทีมันกระจายออกไปได้วงกว้าง ซึ่งในบางครั้งเราไม่สามารถจำกัดขอบเขตการรับรู้ได้ มันมีการแท็ก (tag; ติดป้าย)¹ ต่อไปเรื่อย ๆ ปัญหาสำคัญ คือ อะไร ? เมื่อไร ? อย่างไร ? ถึงจะเป็นขอบเขตหรือจะพอในแต่ละความหมายของคำ ซึ่งมันยากที่จะตอบ

ปราบต์ บุญปาน : อยากจะต่อประเด็นว่า เราปฏิบัติต่อเฟซบุ๊กหรือโซเชียลมีเดียออกเป็นพื้นที่สาธารณะอัน

1 บริการเครือข่ายทางสังคมออนไลน์ อนุญาตให้เราติดป้ายเพื่อกำกับสื่อที่เผยแพร่ได้ ป้ายดังกล่าวนี้มักเรียกว่า tag หรือ label ป้ายชนิดหนึ่งที่ติดกำกับได้ คือป้ายที่ระบุชื่อของคนที่เกี่ยวข้องกับสื่อชิ้นนั้น เช่น คนในข่าว คนในภาพ หรือคนที่ผู้ติดป้ายคิดว่าอาจสนใจสื่อชิ้นนั้น จึงติดป้ายเพื่อเรียกความสนใจจากบุคคลดังกล่าว การอ้างถึงบุคคลด้วยวิธี '@mention' ในทวีตเตอร์ ก็อาจนับรวมอยู่ในการติดแท็กนี้ได้

หนึ่ง หลายความเห็นเราจงใจให้มันเป็นสาธารณะ เวลาเราพูดถึงส่วนตัวหรือสาธารณะ เราอาจต้องดูถึงตัวผู้กระทำด้วยว่า ถ้าเป็นบุคคลสาธารณะแล้วมีศิลปะส่วนตัว มันก็อาจจะเป็นเรื่องสาธารณะหรือไม่? ในเมื่อมันเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประเด็นสาธารณะและยุ่งเกี่ยวกับสังคมวงกว้าง

มานะ : ตอนนี้มีโซเชียลเน็ตเวิร์ก (Social Network; เครือข่ายทางสังคม) ความเห็นส่วนตัวเราอาจเริ่ม “มีค่า” มากขึ้น จากการเผยตัวเองหรือแสดงความเห็นผ่านนิวมมีเดีย (New Media; สื่อใหม่) เหล่านี้

วันรัก : ย้อนกลับมาที่ประเด็นส่วนตัวและสาธารณะ โดยส่วนตัวคิดว่าเราอาจไม่สามารถแบ่งได้อย่างชัดเจนอีกต่อไป เพราะปฏิสัมพันธ์หรือการพัวพันระหว่างส่วนตัวและสาธารณะ หรือระหว่างบุคคลกับข่าวสารในปัจจุบันเป็นไปได้อย่างรวดเร็วและเข้าถึงง่าย เราไม่ได้เป็นเพียงแค่ “ผู้รับ” แต่เราเอาตัวเองเข้าไปพัวพันกับข่าวสารหรือเรื่องราวที่ดำรงอยู่

มานะ : ผมขอยกตัวอย่าง กรณีคลิป ‘โจ๊ก ไข่เขียว’² หากเป็นในอดีต นักข่าวอาจรายงานตามแบบแผน ใครทำอะไร? ที่ไหน? อย่างไร? และอาจขอให้ตัดต่อภาพได้ แต่เมื่อมี “คลิป” หรือนิวมมีเดียเกิดขึ้น ทุกคนสามารถถ่ายทอดข่าวสารได้ เหตุการณ์ความเป็นจริงบางอย่างมันเริ่มมีมากขึ้นมากกว่าหนึ่งมุมมอง จนเราไม่รู้ว่าจะอะไรจริงหรือไม่จริง โลกต่อไปมันจะยิ่งซับซ้อนมากขึ้นว่าความจริงมันมีหลายมุมมอง

ทวิพร : กล่าวได้ใหม่นิวมมีเดียมันทำให้ส่วนตัวกลายเป็นสาธารณะได้เร็วขึ้น

วันรัก : กำลังคิดว่าปัจจุบันความหมายมันไม่ตายตัวเท่าไร แต่ก่อนเวลาเราพูดถึงส่วนตัวหรือสาธารณะมันอิงอยู่กับพื้นที่ แต่โลกปัจจุบันอาจไม่ได้ตายตัวต่อไปแล้ว

ทวิพร : เวลาเราพูดถึงตามความหมายตามพจนานุกรม จะเห็นว่าจุดแบ่งหลักของคำว่า “ส่วนตัว” และ “สาธารณะ” ขึ้นอยู่กับพื้นที่หรือการแชร์ (แบ่งดู/ส่งต่อ) “ส่วนตัว” คือแชร์กับคนไม่กี่คน “สาธารณะ” คือแชร์กับวงกว้างหรือสังคม

วันรัก : ปัจจุบันในโลกเวอร์ชวล (Virtual; เสมือนจริง) ความหมายนี้มันอาจเปลี่ยนไปแล้ว เราไม่มีความมั่นใจอีกแล้วว่าสิ่งที่เราแชร์ ส่งต่อ หรือโพสต์ไปแล้วมันจะเป็น “ส่วนตัว” หรือ “สาธารณะ” มันไม่มีหลักประกันว่าจุดหมายของเราจะผลจะเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

นักข่าวปัจจุบันไม่สามารถผูกขาดการรายงานข่าวได้ต่อไป เพราะคนมีส่วนร่วมมากขึ้นและสามารถมีการนำมาเผยแพร่ได้มากกว่าในอดีต อีกประเด็นคือ พอสามารถรายงานเรื่องราวหรือความจริงได้หลากหลายมากขึ้นก็นำมาสู่ปัญหาของการไม่มีข่าวหรือคำ หรือคำถามว่าบรรทัดฐานทางศีลธรรมคืออะไร?

ทวิพร : ส่วนตัวยังคิดว่าส่วนตัวและสาธารณะมันชัดเจน แต่ด้วยเทคโนโลยีมันทำให้การเป็นสาธารณะมันง่ายขึ้น และบางทีมันอาจนำมาซึ่งปัญหาทางกฎหมายว่า หากเราโพสต์หรือแชร์เรื่องส่วนตัวกับเพื่อนแล้วมันอาจผิดกฎหมาย

วันรัก : คิดว่ามันไม่ได้เปลี่ยนแค่ “ความเร็ว” หรือ “ความง่าย” แต่มันทำให้นิยามเปลี่ยนไปด้วย “ส่วนตัว” อาจมิได้หมายถึงคนสองคนหรือไม่กี่คน หากแต่อาจเป็นหมายถึงคนเป็นร้อยคน

ทวิพร : แสดงว่าจำนวนคนมันมีความสำคัญหรือสัมพันธ์กับส่วนตัวหรือสาธารณะหรือไม่?

2 นายชาญชัย ประสงค์ศิลป์ ผู้ต้องหาร่วมกันฆ่าและพยายามฆ่าผู้อื่นตายโดยเจตนา จากกรณียิง ‘น้องโตมี้’ ด.ช.โกคิน ตีผิว เสียชีวิต ศิลปินรางวัลการวิสามนัญชาตกรรม ‘โจ๊ก ไข่เขียว’ ในเดือนธันวาคม 2553 ถูกเผยแพร่ทั่วอินเทอร์เน็ต และทำให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์อย่างมากว่าเป็นการทำเกินกว่าเหตุหรือเหมาะสมแล้ว ดูคลิป <http://youtu.be/HcgyU0aPWsA>

ปราบต์ : ผมคิดว่าจำนวนคนก็สำคัญ เช่น ปัจจุบันเวลาเราทำระบบข่าว เราจะรู้ว่าคนอ่านเท่าไร ทำให้มาสู่การวางแผนในการนำเสนอข่าว บางข่าวอาจเป็นข่าวดังในหนังสือพิมพ์ แต่พอเรามาดูในโลกออนไลน์มันอาจไม่ใช่ออนไลน์มันอาจมีเรื่องของจำนวนคนด้วย หรืออย่างกรณีเฟซบุ๊กที่กลายเป็นฐานในการเลือกประเด็นนำเสนอข่าวตามความสนใจของกลุ่มคนที่อยู่ตามเว็บไซต์เหล่านี้

วันรัก : ในเฟซบุ๊กบางทีเราจะเห็นได้ว่ามีความเปลี่ยนแปลงในแง่ของเราในฐานะคนนิยมข่าวอะไรบ้าง ? มันมีการแชร์ต่อไป ?

มานะ : ในอดีตเวลาเราไปเที่ยวแล้วถ่ายวิดีโอ หากแต่เราไป “ฝาก” รูปในยูทูป (YouTube) เนี่ย มันกลายเป็นเรื่องสาธารณะมากขึ้น โดยเฉพาะหากมันได้รับความสนใจมันจะขยายพื้นที่ไปไกลกว่าที่เราคิดไว้

ทวิพร : เรามาที่ประเด็นความเป็นส่วนตัว (Privacy) กับประเด็นทางการเมือง เช่น ในกรณีที่มีคนสามคนคุยเรื่องสาธารณะ (ในพื้นที่ส่วนตัว) แล้วนำเสนอผ่านโลกเสมือนจริง (Virtual World) มันนำไปสู่อะไร หรือแสดงให้เห็นอะไร มันเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลไหม ?

วันรัก : ความเป็นส่วนตัวหรือสาธารณะมันอาจไม่ได้อยู่ที่ “นิยาม” หรือ “ความหมาย” หากแต่มันอาจอยู่ที่ “ประเด็น” มากกว่าว่าเป็นส่วนตัวหรือสาธารณะ ซึ่งมันนำไปสู่การตรวจสอบสองทาง เป็นการสั่นคลอนรัฐ และรัฐก็พยายามต่อต้านสิ่งเหล่านี้ให้มากที่สุด

ทวิพร : ปกติ ความเป็นส่วนตัวมันควรเป็นสิ่งที่ได้รับการรับรอง แต่พอมาถึงบุคคลหรือประเด็นสาธารณะ ความเป็นส่วนตัวมันอาจลดลงตามความเป็นสาธารณะหรือไม่ ? หรือมันมีส่วนไหนบ้างที่เปิดเผยหรือไม่เปิดเผยได้

ปราบต์ : สื่อกระแสหลักเป็นเรื่องยากนะ หากต้องสัมพันธ์กับมวลชนวงกว้างหรือชนชั้นนำ แต่อย่างกรณีที่ออกมาเกี่ยวกับเบื้องหลังรัฐประหารในสื่อกระแสหลักจะเป็นการเรื่องพูดอ้อม ๆ เสียมากกว่า เป็นการเล่นอย่างอ้อม ๆ หรืออาจเป็นการกลบหรือแปลความให้เป็นอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งประเด็นนี้จะนำไปสู่การเซ็นเซอร์ตัวเอง มันเลยถูกมองว่าสยบกับอำนาจรัฐ แต่เราต้องคำนึงว่าสื่อกระแสหลักมันมีเครือข่ายทางสังคมและบุคลากรที่หลากหลาย บางเรื่องมีทั้งคนชอบและไม่ชอบ ซึ่งมันต้องจัดการความสัมพันธ์เพื่อรักษาสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เพื่อหาวิธีอยู่ร่วมกัน อันนี้อาจเป็นวิธีการแก้ปัญหาของคนที่รุ่นห้าสิบ ซึ่งเราอาจต้องมาคุยกันว่าสำหรับความเปลี่ยนแปลงสู่วินิเดียมเหล่านี้ เราจะแก้ไขปัญหาอย่างไร ? ผมคิดว่าอาจต้องมีการปรับเปลี่ยนแนวคิดหรือการปรับเปลี่ยนรุ่นของคนก่อน แนวคิดในการนำเสนออาจจะเปลี่ยนแปลงไป

วันรัก : ประเด็นอาจมีข้ออยู่ที่ “ความกล้า” เสนอข่าว ส่วนตัวคิดว่าสื่อตอนนี้น่าจะเป็นเรื่องของการ “เปิด” พื้นที่มากกว่า เป็นการเปิดพื้นที่ให้มากพอกับความหลากหลายแตกต่าง (จากรัฐ) ซึ่งวินิเดียมมันได้เปิดพื้นที่เหล่านี้มากกว่าในอดีต

ทวิพร : กำลังหมายความว่าเราไม่ต้องไปมองว่าสื่อกระแสหลักจะนำเสนอหรือไม่ ? เพราะเรากำลังมีสื่อใหม่ในการนำเสนอเรื่องราวใหม่ ? แต่ปัจจุบันรัฐมันพยายามกลืนสื่อใหม่เหล่านี้มีใช่หรือ ?

วันรัก : ตลอดประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา รัฐก็พยายามมากจนกลืนกระแสกรองหรือกระแสต้านอยู่แล้ว แต่ตามที่จูดิธ บัทเลอร์ (Judith Butler)³ ว่าไว้ รัฐมันมีรอยรั่วเสมอ มันมีช่องทางในการอยู่รอดของฝ่ายตรงข้ามรัฐ

มานะ : กำลังคิดว่าเวลาเราพูดถึงเรื่องศิลปะในที่สาธารณะ บางทีคนก็ตั้งระวางในการนำเสนอด้วย เช่นเรื่อง

3 Judith Butler (เกิด 24 ก.พ. 1956) นักปรัชญาหลังโครงสร้างนิยมชาวอเมริกัน มีผลงานในสาขาสตรีนิยม, ทฤษฎีเพศที่สาม (Queer Theory), ปรัชญาการเมือง, และจริยศาสตร์

การปาโทรศัพท์ BB⁴ ที่มีเรื่องการตลาด หรือในเชิงการเมืองก็มี ต้องเข้าใจว่าในการปล่อยคลิปมันอาจมีกระบวนการบางอย่าง ปัญหาหนักของผู้เสฟคือเราต้องตั้งคำถามกับทุกคลิป เราเชื่อไม่ได้จริงจางอย่างที่เราเห็นต่อไป

วันรัก : สิ่งที่เป็นปัญหาหนักของสังคมไทย คือ เวลาที่มีกระแสใหม่ข่าวและขยายใหญ่ขึ้นโดยนิวมิตเดีย เราจะจัดการความรู้สิกร่วมนี้ได้อย่างไร

ทวิพร : อย่างกรณีนิวมิตเดียนำมาสู่การรวมตัวของคนมีอารมณ์เดียวกัน นำมาสู่ความคลั่งที่มีได้มากและเร็วยิ่งขึ้น

มานะ : ประเด็นอยู่ที่ว่าใครเอามาใช้ แต่ก่อนอาจเป็นนักการตลาด แต่ตอนนี้อาจเป็นนักการเมือง เป็นการปั่นกระแสที่ง่าย และบางที่สัมพันธ์กับสังคมไทยที่ไม่ชอบอะไรละเอียดซับซ้อน ชอบแค่เพียงถูก-ผิด

ทวิพร : การที่มันมีลักษณะรายงานสื่ออย่างนี้ มันติดกับสื่อกระแสหลักหรือกับผู้บริโภคข่าวมากขึ้นหรือไม่

ปราบต์ : ถ้าหากมองในแง่ประโยชน์ คือ นักข่าวหรือกองบรรณาธิการไม่ใช่ผู้ผูกขาดต่อไปอีกแล้ว มันมี “ข่าว” มากขึ้น เช่น กรณีภาพยนตร์เรื่อง “Insect in the Backyard”⁵ หากไม่มีกระแสในนิวมิตเดียมันก็อาจไม่มีพื้นที่ในสื่อกระแสหลัก มันนำไปสู่หนทางในการนำเสนอแบบใหม่

ทวิพร : จากนิวมิตเดียมาสู่กระแสหลักมันยังได้รับความนิยมสูงต่อไปไหม

ปราบต์ : มันอาจวัดความนิยมจากจำนวนคนยาก แต่บางทีอาจวัดได้จากผล เช่น กรณีงบประมาณสร้างภาพยนตร์สมเด็จพระนเรศวร ที่มีการสนับสนุนมากเกินไป นำไปสู่การนำเสนอในสิ่งพิมพ์อันนำไปสู่ผลในการตัดงบประมาณในเวลาต่อมา

มานะ : ปัญหาอาจไม่ได้อยู่ที่จำนวนคนเสฟหรือรับสื่อ หากแต่มันอยู่ที่ผลกระทบต่อการวางนโยบายหรือขยายเป็นประเด็นสังคมในวงกว้าง อดีตเราอาจต้องใช้จำนวนคนไปประท้วง แต่ตอนนี้มันอยู่ที่ “ประเด็น” ว่าเรียกคนได้หรือไม่

วันรัก : ในทางการเคลื่อนไหวทางสังคม ทำให้คนหลากหลายสามารถมาแชร์สร้างชุมชนเสมือนจริงได้ อันอาจนำไปสู่การกระทำและค่าน้ำหนักกับกระแสหลักได้ เช่น การที่เราสามารถรวมตัวความสนใจเดียวกันในงานสัมมนา อดีตเราอาจต้องประชาสัมพันธ์มากมายและใช้เวลานาน แต่ตอนนี้มันรวดเร็วและง่ายขึ้น

ผู้เข้าร่วม 1 : สมมติผมเดินในสวนลุมพินีกับแฟนและมีคนถ่ายวิดีโอไปโพสต์ไว้ ผมสามารถจะฟ้องเขาได้ถ้าเป็นในหลายประเทศ กฎหมายคุ้มครองความเป็นส่วนตัวส่วนตัวขนาดไหน ?

วันรัก : ขอยกตัวอย่างในเรื่องความเป็นเสรีภาพของปัจเจกชนกับความเป็นสาธารณะ เส้นแบ่งอยู่ตรงไหน เช่น ในอังกฤษมี CCTV (กล้องโทรทัศน์วงจรปิด) คนอังกฤษยอมรับ แต่คนฝรั่งเศสไม่ยอมรับ และบอกว่าเป็นสิ่งที่ละเมิดเสรีภาพส่วนบุคคล รัฐไม่มีสิทธิในการใช้ CCTV ทุกแห่ง กลายเป็นฉันทามติหรือบรรทัดฐานของสังคม ซึ่งเราจะเห็นได้ว่ามันมีความแตกต่างกันในแต่ละสังคม อันเกิดจากการต่อรองระหว่างประชาชนและรัฐ

4 คลิปวิดีโอ ครูปาโทรศัพท์แบล็คเบอรี่ (BlackBerry) ลงพื้นที่ แพร่หลายในอินเทอร์เน็ต ก่อนจะเปิดเผยในภายหลังว่า เป็นโฆษณาของร้านอาหารเบอร์เกอร์คิง โดยใช้การตลาดแบบไวรัส หรือ ไวรัลมาร์เก็ตติ้ง (Viral Marketing)

5 ภาพยนตร์ไทยกำกับโดย ธัญญ์วาริน สุขะพิสิษฐ์ กล่าวถึงความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว และมีประเด็นเกี่ยวกับเพศที่สาม ถูกคณะกรรมการภาพยนตร์และวีดิทัศน์สั่งห้ามเผยแพร่เมื่อวันที่ 23 พ.ย. 2553 ติดตามความเคลื่อนไหวได้ที่แฟนเพจ <https://www.facebook.com/insectsinthebackyard> และบล็อกเครือข่ายคนดูหนัง

<http://thaiadience.wordpress.com/>

ผู้เข้าร่วม 2 : แนวคิดเรื่องความเป็นสาธารณะหรือส่วนตัวมีมานานมากแล้ว ผมอยากถามว่านานขนาดไหน ?

วันรัก : ส่วนตัวก็ไม่เชี่ยวชาญเรื่องนี้ แต่คิดว่ามันอาจจะสร้างมาช่วงศตวรรษที่ 19 มันอาจเกิดมาพร้อมการเกิดขึ้นของกรรมสิทธิ์ที่ดินที่คลี่คลายมาจากสังคมศักดินา

เกษม เพ็ญภินันท์ (ผู้เข้าร่วม) : การแบ่งแยกระหว่างส่วนตัว-สาธารณะ ด้านหนึ่งอาจเป็นมรดกการต่อสู้ระหว่างรัฐสมัยใหม่กับคนในรัฐ โดยคนมันเริ่มรู้สึกว่ารัฐเข้ามาเกี่ยวข้องกับคนมากเกินไป อันนำมาสู่ความต้องการการรวมตัวเป็นกลุ่มก้อน แต่โดยเงื่อนไขมันรวมไม่ได้ ซึ่งนำมาสู่การสร้างพื้นที่สาธารณะ เป็นพื้นที่ที่คนมาคุยกันหรือแลกเปลี่ยนประเด็นสาธารณะกันได้ ต่อมาสื่อมวลชนได้มาทำให้การพูดคุยเหล่านี้กระจายกลายเป็นประเด็นสาธารณะ สิ่งที่น่าสนใจประเด็นเรื่องพื้นที่สาธารณะหรือส่วนบุคคลมัน “เบลอ” มานานแล้ว คนสามารถแสดงความเป็นส่วนตัวในพื้นที่สาธารณะได้ ในทางกลับกันทำให้สาธารณะมาสู่พื้นที่ส่วนตัวได้ นิเวศเป็นตัวเองให้ความไม่ชัดเจนและความพร่ามัวมากขึ้น การเติบโตของวิทยุโทรทัศน์ทำให้สาธารณะเข้ามาสู่เรื่องส่วนตัว และกลายเป็นแบบแผน จนกลายเป็นสาธารณะ สื่อไม่ได้มีหน้าที่ในแง่การกระจายข่าวอย่างเดียว แต่มีเรื่องของสร้างมิติตามสัมพันธ์ให้มากขึ้น

ทิวสน สีอ่อน (ผู้เข้าร่วม) : ขอแลกเปลี่ยนในประเด็นที่ว่า การเสนอบางส่วนของวิกิลีกส์ อาจเป็นการบอกว่าสื่อรู้หรือคนรู้นะ แต่การไม่เสนอก็เป็นการบอกเหมือนกันไหมว่าเรารู้

ผู้เข้าร่วม 3 : สื่อหลักกลัวรัฐบาลเพราะอะไร ? หรือกลัวรัฐบาลจะทำอะไร ?

ปราบต์ : สื่อหลักไม่ได้กลัวรัฐบาล เรากลัวความสัมพันธ์กับคนหลายฝ่าย ทั้งเพื่อนเราหรือคนในองค์กร เราจะจัดการอย่างไร หากเขาเป็นเช่นนั้นจริง ๆ มันจัดการยากเหมือนกันนะ สื่อกระแสหลักอาจทำไม่ได้ แต่มันก็มีสื่อใหม่อย่างประชาไท เป็นต้น

วันรัก : การเรียกร้องว่า “สื่อเป็นกลาง” เป็นปรากฏการณ์แปลกมากในสังคมไทย เพราะสื่อมันไม่มีหรือความเป็นกลางนะ เราควรทำให้คนตระหนักว่าสื่อเป็นกลางไม่มีหรอก เพราะมันมีความสัมพันธ์กับอะไรต่าง ๆ มากมาย

มานะ : ต้องแยกระหว่างเป็น “กลาง” กับเป็น “ธรรม” หมายความว่าเราต้องเปิดพื้นที่ให้กับความหลากหลายของความเห็นด้วย ให้อีกฝ่ายพูดด้วย มิใช่ปิดให้พูดแต่ฝ่ายเดียว ไม่ว่าจะรัฐหรือฝ่ายตรงข้ามก็ตาม

ปราบต์ : การนำเสนอบางทีก็อาจเป็นการประเมินเหตุการณ์ของสื่อด้วย เช่น สื่อแดงปี 2552 ที่แทบไม่มีการนำเสนอเลย แต่ปี 2553 มันมี เพราะสื่อรู้สึกว่าการสื่อแดงมีความสำคัญและแข็งแกร่ง อีกประเด็นคือ สื่อกระแสหลักอาจนำเสนอข่าวกระแสรอง แต่อาจไม่ใช่นำเสนอด้วยวิธีการหลัก

(จบการเสวนา – หลังจากนั้น ผู้ร่วมงานดูการฉายวิดีโอคลิปออนไลน์ร่วมกัน สลับกับการนำเสนอและพูดคุยเกี่ยวกับคลิปแต่ละคลิป และการฉายคลิปที่ผู้ร่วมงานนี้ก่อการระหว่างการดูคลิปอื่น ๆ)

ขอบคุณ Andrew Gryf Paterson (Clip Kino), Michel Bauwens (P2P Foundation และ Chiang Mai Commons), และ นราวัลลภ ปฐมวัฒน์ (The Reading Room) สำหรับการประสานงานคลิปคิโนะทั้งที่เชียงใหม่และกรุงเทพฯ งานฉายหนังคลิป คลิปคิโนะเชียงใหม่ และ คลิปคิโนะกรุงเทพฯ เป็นส่วนหนึ่งของเทศกาลเน็ตติเช่นมาราธอน 2553 โดยเครือข่ายพลเมืองเน็ตและเพื่อน ๆ สนับสนุนโดยมูลนิธิไฮเน็ค เบิลล์ ดูรายละเอียดที่ <http://clipkino.info> และ <http://thainetizen.org/marathon>